DE CORRECTIONE

Romani Kalendarij pro Pascha rite celebrando.

ORD. PRAED.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LEO PAPA
·X·

BIBLIOTECA NAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

VNIVERSIS Et ſingulis Patriarchis/Archie
piſcopis/Epiſcopis ac Rectoribus uniuerſita/
tũ ſtudiorum generaliũ ad quos hę noſtræ litteræ ꝑ
uenerint ſalut. & apl̃icam beñ. Cum alias binis no
ſtris litteris hortati uos fuiſſemus:ut qm̃ de corre/
ctione Kalẽdarii quod decurſu tp̃is a ſedibus Equno
tioꝝ & Cycloꝝ prolapſũ fuerat ac inde de recta Pa
ſchæ celebratione in ſacro Lateranenſi cõcilio ꝓpo
ſitũ fuerat uos doctiſſimos q̃ſq; Theologos/Aſtrolo
gos aliosq; uiros doctos quos ſub ditiõe aut ĩ Col
legiis ueſtris haberetis ad idem cõciliũ mittere aut
in ſcriptis quid ipſi de ea re ſentirent ad nos tranſmit
tere curaretis:ut perſpectis & cognitis oĩum rationi
bus quod cõuenientius & magis congruũ eſſet au/
ctore dño in dicto concilio decerneretur:ſeruandũq;
omnibus noſtra & ipſius concilii auctoritate man
daretur:eoꝝ aliqui deinde uel uenerunt uel ſua ſcrip
ta miſerunt:quibus perlectis & examinatis cum aliis
doctoribus qui de hoc al's latius ſcripſerunt / inueni
mus unam eãdẽ eſſe ſentẽtiam Equinoctiũ & quar
tamdecimam Lunã ex quibus paſchalis celebritatis
ratio dependet a tp̃e quo emanauit cõmune decretũ
celebritatis huiuſmodi Paſche ſeruãde paululum de
fluxiſſe:Cuius correctio ꝑclaro doctiſſimoꝝ uiroꝝ

cetui in preſenti Cōcilio Lateranēſi:legitime cōgrega to propoſita eſt:& an & quemadmodū fluxus iſte ad rectam ſemitam reducendus ſit·diuerſa ſunt iudicia: aliquibus lapſū tp̄ris hmōi potius tolerādum·q̄ cor rigendum putātibus·aliis uero hāc correctionē ap probantibus: Quoꝝ compendium in quibuſdam propoſitionibus diuerſos modos correctionis Kalen darii continētibus a doctis & ſapiētibus in deputa tionibus hmōi ſacri Cōcilii prolatū·his mittimus ac cluſum:ut omnibus diligenter examinatis·quod Ec cleſiæ Populoq; Xp̄iāo utile & opportunū ab omni buſq; inſutuꝝ tenēdum & obſeruādum eſſe·diligē ti diſcuſſione præhabita·inter uiros doctos cōgrega tos per uos fratres Archiepiſcopi & Epiſcopi ueſtra rum Ciuitatum & Diocesum·& filii Rectores uniuer ſitatum Studioꝝ generalium noſtra & Sedis Ap̄li cæ auctoritate Clericos & Laicos præmiſſoꝝ peritiā habētes inuentum fuerit·ſecurius decernatur. Qui bus omnibus in uirtute ſanctæ obedientiæ manda mus·ut ad mandata ueſtra fratres Archiepiſcopi & Epiſcopi ac filii Rectores uniuerſitatū Studioꝝ gn̄ ralium omni mora ceſſante ſe cōgregare ſtudeāt: & ſup his p uos fratres Archiep̄i & Epiſcopi ac filii Rectores·collectis coꝝ uotis ac ſcriptis coꝝ·qui ali quid ſcribere uoluerint·quod concluſum atq; ſcri ptum pro maiori parte fuerit·ueſtris fratres Archie piſcopi & Epiſcopi ac filii Rectores ſigillis munitū· ſaltem infra quatuor menſes per proprium ſeu aliū Nuntium ad nos deſtinare curetis:ut ī prima futura Seſſione·quam ea potiſſimum cauſa ad pridie Kl'as

Decembris diſtulimus, ac prorogauimus, negocium huiuſmodi, concedente Domino, abſoluere ac maturius & conſultius terminare ualeamus. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die. VIII. Iulii. M. D. XVI. Pont. noſtri Anno Quarto.

Ia. Sadoletus.

¶ DE CORRECTIONE ROMANI KA-
Lendarii pro Paſcha rite celebrando
propoſitiones . xiii .

¶ Propoſitio prima defectus Eqnoctii & cauſa.

ROMANVM Kalendarium deficit in duobus. Primo in ſede uernalis Eqnoctii quam aſſignat.xxi.menſis Martii cum in ueritate hodie ibi minime contingat ſed.xi.uel.x.eiuſdẽ.& hic defectus procedit ex eo ꝙ ãnus ſolaris deſcriptus in kalẽdario cũ biſexto quarto quoq; ãno addito maior eſt in ueritate ãno ſolari celeſti.x.minutis.& fere.xliiii. ſecũdis quę excreſcentia aggregata faciunt fere unam diem naturalem in.c.xxxiiii.ãnis.quę dies debuit tũc dimitti.uel anticipari in kalendario ad ſeruandã ueritatẽ realem Equinoctii.& ex ea non dimiſſa.uel nõ anteriorata hodie per tot dies aſcendit Equinoctium a ſede Nicene Synodi quę tunc recte manebat Anicenis patribus ex.xxv.martii ubi eã Iulius fixerat ad dictã .xxi.reducta ut in ſeptimo Eccleſiaſtice hiſtorie.&in aliis locis pluribus legitur:

Vt ĩ tertio faſtoꝝ Ouidi⁹ ĩ fine ferre cũ de palladis qnquatriis agit, Poeta teſtatur.

¶ Propoſitio ſecunda defectus Cycli.& cauſa

DEficit ſecundo predictum Kalendarium in Cyclo Lunari decẽnouenali aureo numero nuncupato in eo deſcripto per quẽ etas Lune a congreſſu Solis cõputatur.in quolibet enim Cyclo ideſt in ſingulis.xix.ãnis reuolutiones Lune ãticipant totidẽ

ſolis reuolutiões una hora & xxvii.minutis & tribus ſecũdis ex eo ꝙ.xix.ãni lunares cũ ſuis ſeptẽ emboliſmis tantundẽ ſunt breuiores xix.ãnis ſolaribus cũ ſuis q̃ttuor biſſextis &.xviii.horis qui defectus cõputatus deinde in.xvi.Cyclis q̇ faciũt.ccciiii.ãnos aſcendit fere ad unã diem naturalẽ uel circa quare tũc ad cõſeruandũ Cyclũ dies illa omitti uel ãticiparari aut alr̃ tũc Cyclus corrigi debuit ut uere etatẽ lune ſignificaret.Et q̄a poſt Nicenã ſynoduꝫ hoc minime fcũꝫ eſt Cyclus hodie tm̃ aſcendit ut cõmuniter ubi ꝑ eũ cõputamus primã lunã fere in celo quinta cõſpiciat̃.

¶ Propoſitio.iii.defectus Paſche & cauſa

CVm ergo iſta duo eq̄noctiũ uꝫ:& lũa.xiiii. ſint fundamẽta & termini Paſche eccl̃ia.n.catholica & uniuerſalis ordinauit ĩ cõciliis Sebaſteñ.&Niceñ.& deinde in Alexãdriñ Antiocheñ Hieroſolymitañ Calcedoneñ.& aliis pluribus cõfirmauit atq; decreuit Paſcha dñi celebrãdũ ẽe a xp̄ianis die dñica poſt lunã.xiiii.primi mẽſis &mẽſis primus dicit̃ cuius lũaris primãtio ꝑpinq̄or ẽ eq̄noctio uernali ita ut eius lũa.xiiii.ſit ĩ ipſo eq̄noctio ul' ꝑxime poſt ip̄m & talis xiiii.luna terminus paſche uocabitur ut ſequẽti dñica paſcha dñi d̄beat celebrari neceſſe ẽ eq̄noctio & q̃rtadecima luna in kalendario tam a recta ſua ſede decurſu tp̄ris defluẽtibus ut hi q hodie huiuſmodi kalẽdario utũtur paſcha dñi minime recte celebrẽt & obſeruẽt licet nõ peccẽt ut ĩferius ĩ.vi.ꝑpoſitiõe oſtẽdit̃.

Que iuxta ordinatiõẽ ſcõꝝ patrũ die Dñico habita rõne ad.xiiii.lunam primi mẽſis nouorũ ut ꝑſ.rſ celebrari debet ut ĩ ca. celebritatẽ de conſe. diſt.tertia.

¶ Propo.iiii.excuſatio predeceſſoꝝ.

SVperiores aũt pr̃es ſi hactenus hec nõ reſoluerũt excuſandi ueniunt qm̃ defectus hic eqnoctii/& cycli apud eos nõ fuit tam inſignis/uel ꝙ in cõciliis/ ubi hæc rectius diſcuti poterant/fuit eccl̃a aliis maioribus prepedita occupationibus/& nõnunq̃ ſciſmaticis cauſis perplexa/que nõ permittebãt illos noui aliquid diffinire occaſionem minoris obedientie timentes/Aſtronomica ẽt ars que olim xp̃ianis fuit propter ritus gentiliũ plurimũ odioſa/nõ uenerat ad ſui pfectionem/cũ ẽt poſt tp̃a Ptolemei motus acceſſus/& receſſus ac alia pleraq; huiuſmodi ad perfectã temporis notitiam neceſſaria plenius innotuerint:

❡ Propoſ. v. obligatio paſchalis/ & myſteria eius:

HViuſmodi aũt Paſchalis celebratio nõ obligat nos ex īſtitutionẽ ueteris teſtamẽti cũ illius cerimõialia ī morte dñi fuerĩt cõſumata/ſed ex inſtitutione noua/aut cõfirmatione eccl̃e ſanctę catholice q̃ ita ſeruandũ Paſcha inſtituit/in dñica tñ die ꝑpter reſurrectionẽ dñi/& ut ab obſeruantia Iudeoꝝ diſtarent Xp̃iani/ſeruatis tñ aliis tp̃ris cõditionibus ꝑpter aliquid moralitatis in illis latentis ut Paſcha/ideſt tranſitus dñi de morte ad immortalitatẽ/celebretur ī mẽſe nouoꝝ ideſt ſub uernali equinoctio/& in plenilunio/ſicut uere contingit ſub quo tota dies naturalis eſt lucida in quibus multiplex cã moralis in quadruplici ſenſu ſcripture/& in triplici particione ſacramẽti ideſt ſigni rememoratiui/indicatiui/& pronoſtici continetur:

¶ Propoſitio ſexta an peccet celebrãtes Paſcha non correctum:

ET Tñ celebrantes Paſcha ſecundum huiuſmõdi Kalendarium quod propter fluxum tp̃ris arcto ut eſt dcm̃ deuiauit quod in dñicã poſt quartã decimã Lunam/& Equinoctio celebrari deberet:in eqnoctio/&dñica poſt q̃rtãdecimã lunã hmõi p̃ciſe nõ celebrantes minime peccant cũ modum illis datũ ab eccl̃ia cuſtodiant:quinimo nõ correcto aut moderato kalendario/& ipſis canonibus ab eccleſia nõ mutatis peccaret ſubditus q̃ aliter celebrare Paſcha preſumeret.Princeps tñ eccleſie uidens defectũ artis querendi etatẽ luminariũ omni ope niti debet/artem illã ꝓ officio eccl̃ie rite celebrando ad perfectũ reducere/ne a debito tp̃re deuiet/cũ eccl̃ia ipſa nec macula ignorantie/nec ruga malitie aſpergi debeat:

Cũꝰ pleĩluniũ poſt eqnoctiũ uernale ſemꝑ ẽ attẽcẽdũ, i q̃ ſicut pp̃lꝰ Iſrael a ſeruitute Egyptica liberatꝰ,ita genꝰ humanũ ſãguine xp̃i apõtate diaboli ereptũ fuit,ut ĩgloſa ordĩaria ſup Exodi xii,oſtẽdit

¶ Propoſitio .vii. reparationis Eq̃noctii prima uia:

COrrectio igitur equinoctii duabus uiis fieri poterit/una ꝑ omiſſionem :xi. dieꝝ. Sicut Iulius Cæſar ꝑ additionem quantũ ſuo tp̃e oportebat fecit: Et ſimiliter Cuſanus Car: in Baſilea ſuo modo cõſuluit/uidelicet:dies.xi.õmittendo in aliquo menſe ãni ut ſi ap̃l̃ico edicto preciperetur.ꝙ.xxi. Octobris hoc anno/uel ſequenti eſſet prima Nouembris/uel ꝙ in :xliiii. ãnis ſequentibus dies.xi.biſextiles minime intercalarentur/ſed omnino dimmitterentur.

Vt apd̃ Macrobiũ lib, ꝑ.ſaturaliũ cap ,vii, cũ capl̃is pluribꝰſubſeq̃t / bꝰ &Pliniũ cẽſorinum alioſq; quã plures legitur,

¶ Propoſitio octaua ſecunda uia.

SEcunda uia eſſet per anticipationē ſedis Equinoctii in kalendario figende ad iſtos.xi.dies/ita ꝙ ex die.xxi.martii transferretur/& poneret.x.eiuſdē/ſicut p̄res Niceni quātū ſuo tp̄re ſatis erat fecerūt/ſequētes Piū & Victorē Ro.Pōt.q̄ tp̄s quo Paſcha celebrari debet ſtatuerunt/& Leo primus etiam idem ſtatuit prout Iſidorus in etimologiarum libro nec non doctores multi qui hoc a Nicena ſynodo eidem Euſebio iniunctum fuiſſe teſtantur ipſeq; Euſebius exequutū ēe ī.vii.eccleſia.hiſt.libro plane demōſtrat.& Cameraceñ Car.ī Cōſtantieñ ſynodo docuit q̄d Iohannes.xxiii.in eadem ſynodo expedire cogitabat/ſed ſynodus ipſa aliis occupata/hec & alias cauſas diffiniendas ſequentibus cōciliis/ueriſimiliter reliquit.

¶ Prop.ix.cōfirmationes & obiectiões ad primā uiā.

PRima uia ōmiſſionis dieꝝ poſſet ēe cōformior antiquis regulis conciliaribus/de terminis Paſche intra.xxi.Martii &.xxv.Aprilis cōcludēdis/& cōformior regulis Breuiarii cōſuetis de īteruallis/& Dominicis/inter Epiphaniā & Septuageſimā/ac Pentecoſten/& Aduentum/pp̄lum tñ forſan ſcandalizaret & corrumpet tabulas aſtrologicas & libros eoꝝ cōfunderet;corrumpet ēt ordinem lr̄aꝝ Dñicaliū/Sanctorumq; nōnulla feſta fixa falſo & extra ſua loca ſituaret/etiam ſimiliter modus dimiſſionis biſextoꝝ ultra hoc ꝙ ad unā fere generationē nō eſſet integre practicabilis eiſdē fere incōueniētibus ſubiaceret. Primū forte ñ obſtaret/q̄a p ſubtractionē hoꝝ.xi.dieꝝ a radicibus aſtrorum tabule planetarum celorumq;

motuum rite procederent/nec quidē ſequentia nocēt cū ſepius apud Romāos id factū ſit Grecos atq; Egyptios/ut Macrobius teſtatur in primo de Saturnalibus/& pplo nō ſit inde ſcādalū ortū/lr̄a quoq; Dn̄icalis Anno illo edicto publico/uelut & dies menſis futuri mandari poterit/ut impoſterꝫ currat de more feſta quoq; ſanctoꝫ ſatis moderna & pauciora extra ſua loca figerentur/ſed multa/& pene oīa alioꝫ feſta in ſua loca priſca uerius redigerentur:

¶ Propoſ.x. confirmationes ſecūde uie.

SEcunda uia āticipationis dieꝫ in fixione equinoctii/nec pplm̄ ſcandalezaret/q̄ hoc nō ſentiret neq; ſapientes ex ea mirarentur/q̄ cognoſcunt eq̄nocti um tunc in ueritate contingere ieiuniū quoq; quadrageſime ad dies/propinquiores primo Xp̄i ieiunio reduceret:

¶ Prop:xi. obiectiōes cōtra ſcdam uiā & ſolutiōes.

ET Tn̄ huic ſecunde uie obiecta nō deeſſent/primū q͏ exorbitaret a regulis pr̄um in terminis paſchalibus/nā ſecundū iſtam uiā paſcha clauderet̄ in ter.xi. Martii/&.xv.Aprilis/ſecundū nō ſemper cōueniret cū interuallis conſuetis Epiphanie/& Pentecoſtes quoꝫ primum aliquando eſſet breuiſſimū/nec capax Dominicaꝫ & epl̄aꝫ Pauli/q̄ tunc legunt̄/ſecundū ēt quādoq; eſſet longiſſimū continēs nōnūq̄ .xxx. Dominicas quaꝫ non ſunt niſi.xxiiii.Dominicalia officia/quare illis deficerēt.Tertio q͏ ſeptuageſima cōtingeret quādoq; īfra octauā Epiphanie/ubi uidet̄ graue all'ia dimittere.Quarto q͏ hec uia tp̄s ſufficiēs celebrādis nuptiis nō dimittit SOLVTIONES

Primum tñ nõ militat/q̃a admiſſa mutatione ſedis equinoctii que hodie ueritati innititur/neceſſe eſt regulas illas paſchales cõmutare/cum uariata cauſa/neceſſe ſit effectum quoq; uariari/q̃d clare/& certo fiet cum id liqueat demõſtratione numerali mathematica ſimilr̃ & de interuallis uariatis nõ incõuenit/que etiã ſine mutatione ſedis equinoctii nõ ſemper paria eſſe cõſueuerunt:& eccleſia nõ inde grauatur/& officia primi interualli/ſimilr̃ ep̃le Pauli diſtribuũtur/q̃ñ tp̃a ſunt illaꝝ capacia/alias nõ/ſed ſufficit ꝙ aliq̃ñ legãtur uel poſſunt tũc ad ſecũdum interuallum tranſferri. De alleluia ſubticeatur in ſeptuageſima / ẽt ſi intra octauã Epiphanie cõtĩgeret/ſicut agitur ĩ feſto Annũtiatiõis/ueꝝ nũq̃ cõtinget iuxta huiuſmodi correctionẽ ſeptuageſima ante Epiphaniã nec ĩ ea. De nuptiis poſſunt als̃ p ãnum celebrari/uel cõmodius .S.D.N.mutata ſede equinoctii/poterit ſtatuer̃ illas uſq; ad quinquageſimã abſq; pompa poſſe/a fidelibus expediri.

¶ Prop.xii.cõſeruatio Eqnoctii.

COrrecto igitur Equinoctio p unaꝫ iſtaꝝ uiaꝝ ut eſt dictũ ad perpetuã illius cõſeruationẽ ſufficiet deinceps ſingulis .cxxxiiii.ãnis/uel prope diem unam biſextilem dimitti ut ſupra.

¶ Prepoſitio:xiii. reparatio Cycli.

QVia uero Cyclus magnã habet difficultatẽ & uarietatem in ſeruanda perpetuitate ſua & illius cõſeruatio poſt ſufficientẽ eius repa

tionem foret ſingulis.ccciiii.ãnis diem unicam biſe
xtilẽ dimittere que cõſeruatio ex predicta equino
ctii cõſeruatione impediretur dum eo tpis curſu iam
duos dies & ſex horas pro Eqnoctio dimiſerimus
q Cyclo cõſeruando ſuperfluerent uideretur modo
conſultius ad paſchalem lunã dumtaxat indagandã
uti tabulis aſtronomicis in qbus ad mille ãnos com
putetur & deſcribat preciſe luna paſchalis & in prin
cipio kalẽdarii ponatur qa uero eccleſia tãto tpe Cy
clo uel aureo numero fuit uſa ne eo uideatur omni
no priuari reparetur nunc Cyclus ſufficienter ad tre
cẽtos & quattuor ãnos uel ſaltem ad annos.cxxxiiii.
qd factu facile ẽ & in kalendario correctus de more
deſcribatur duplici tñ proteſtatione preuia altera q
poſt lapſũ dicti tpis iterum ab eccleſia per ſapiẽtes cor
rigatur altera q interim & ſemp qñ ĩ Cyclo & tabu
lis pdictis de Luna Paſchali diſcordia ĩterceſſerit pci
ſiori tabularum ſupputationi ab omnibus ſtari debeat
quibus ſeruatis deinceps dño concedente defectus
in Paſchali obſeruatione minime ſuccedet.

FINIS: